

Mentora

Svenska Studiecentralens nyhetstidning 1/2009 *Frivilligt på svenska!*

Finanskris

Foto: Sveps/Lisa sjöholm

En del av stimulanspaketet!

Finanskrisen har drabbat globalekonomin, och makthavarna, medborgarna och marknads-mogulerna bävar för vad som komma skall. De optimistiska eller lugnande tillropen skallar ihåligt, samtidigt som ingen vill klä sig i säck och aska frivilligt.

När ekonomins hjul snurrar fort blir människan ofta fart-blind. I denna blindhet ingår ofta drag av ohämmad narcissism, gränslös girighet – och levitens illusion. Vadå ”levitens illusion”?

I liknelsen om den barmhärtige samariten berättas om leviten och prästen som (talande nog!) gick förbi en hjälpbehövande. Illusionen består av två element. Först det att båda gav sken av att vara etiska och empatiska människor. Men de hade inte tid att visa detta i praktiken. Samariten däremot gjorde tvärtom – han, en del av samhällets paria, förväntades inte ställa upp. Ändå gav han allt - tid, omsorg och pengar – för att hjälpa en nödställd medmänniska.

Nu satsar regeringar världen över miljard efter miljard på stimulanspaket och stöd för utsatta branscher. Men stimulanspaketet är mer än bara astronomiska summor i dollar och euro. Stimulans kan också behandlas som ett medmänskligt fenomen.

Tänk om en liten del av stimulanspaketet i stället skulle bestå av ideell föreningsverksamhet, intellektuellt och andligt stimulerande studiecirkel och kurser, ökade frivilliga och professionella insatser inom den sociala ekonomin?

När tiderna blir knappa blir förenings- och folkbildningsverksamhet allt viktigare – de stimulerar människor till social samhörighet, skapar meningsfull sysselsättning och kostar inte skjortan för den som är aktiv.

Stimulans är inte ett top-down-fenomen, vilket samhälls- och mediadebatten oftast handlar om, utan ett bottom-up-fenomen. Någon frågar kanske: Varifrån skall fyrken rivas? Ekonomins hjul skall ju rulla även under recessionen!

Visst, men min poäng ligger i att det sociala kapitalet kommer först, det har ju amerikanen Putnam visat på ett övertygande sätt – sedan drar entreprenören igång med ny fart.

Med en liten brasklapp: varning för fartblindhet vid nästa uppgång...

Björn Wallén

Mentora kan läsas på nätet i pdf- form på adressen www.ssc.fi

Min personliga uppfattning är att en del av finanskrisen kan förklaras med att alltför mycket i ekonomin har styrts av alltför komplicerade instrument där det för placerarna varit dunkelt vad de egentligen har placerat i.

Dag Wallgren, sid. 6

- 2 **Ledaren**
- 4 **Vem finansierar social inklusion?**
- 6 **Finanskrisen hotar inte på kort sikt**
- 9 **Populär pamflett om finanskrisen**
- 10 **Internet is socialt**
- 12 **Andra generationens ekonomiskt utslagna**
- 14 **Ålands föreningar får jackpot**
- 16 **Fyrk finns!**
- 18 **Bloggloggen**
- 19 **SSC-nytt**
- 20 **Konkreta projekt får pengar**

MENTORA

Svenska studiecensalens nyhetstidning
9 årgången 2009
Utkommer årligen med 4 nummer

Svenska studiecensalen, centralkansliet
Nylandsgatan 17 B
PB 235, 00121 Helsingfors
Tfn: 09-612 90 70
Fax: 09-680 24 25
E-post: studiecensalen@ssc.fi

Björn Wallén
chefredaktör
bjorn.wallén@ssc.fi

Walter Fortelius
redaktionssekreterare
mentora@ssc.fi

Pia Pettersson
layout
pia.pettersson@kolumbus.fi

Sebastian Gripenberg
verksamhetsombud (Nyland)
sebastian.gripenberg@ssc.fi

Frida Westerback
projektledare
De ungas akademi (DUA)
frida.westerback@ssc.fi

Kim Österman
informatör, FSU
kim.osterman@fsu.fi

Anna-Karin Öhman
verksamhetsombud (Österbotten)
Österbottens regionkansli
Rådhusgatan 21 C, 65100 Vasa
Tfn: 06-320 41 50
E-post: ssc-vasa@ssc.fi

Beatrice Östman
verksamhetsombud (Åboland)
Åbolands regionkansli
Auragatan 1 C, 20100 Åbo
Tfn: 02-251 60 60
E-post: ssc-abo@ssc.fi

Material kan skickas till red.sekr. helst per e-post till adressen mentora@ssc.fi eller till Mentora, Nylandsgatan 17 B, 00120 Helsingfors. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Omslagsbild: Pia Pettersson

Foto: Pia Pettersson

Vem finansierar social inklusion?

slutet av mars arrangerar Kulturfonden och SSC en organisationskonferens med temat *Intrassebevakning*. Fonden har beställt en utredning om de sociala organisationernas intrassebevakning – *Minoritet inom minoriteten* – skriven och sammanställd av **John Seppänen** under övervakning av forskaren vid ÅA **Siv Sandberg**.

Efter att ha snabbt rapporten kommer jag här med några subjektiva synpunkter. De finlandssvenska sociala organisationerna omspanner ju bland annat föreningsverksamhet, serviceproduktion och intrassebevakning. För en betraktare kan helheten te sig litet vansklig att greppa: Finns det en klar arbetsfördelning mellan aktörerna? Och vem skall stå för resurseringen – stat och kommun, marknaden, RAY, allmännyttiga fonder?

Den pigga och relativt nya tidningen *SOS-Aktuellt* är ett ambitiöst försök att samla den sociala sektorns aktörer bakom en gemensam tidningssatsning. Det senaste numret 1-2009 innehåller flera läsvärda artiklar, bl.a. redaktören **Daniela Anderssons** överraskande parallell mellan **Ulf Sundqvist** och **Barack Obama**, och **Chriss Långs** reportage om krigsänkebarn. *SOS-Aktuellt* är ett steg i rätt riktning - nu gäller det att göra tidningen känd för en bredare läsekrets – se www.sosaktuellt.fi

Social inklusion kan definieras på många olika sätt; en enkel definition som jag gillar är att samhället är tillgängligt för alla.

I bred bemärkelse innebär social inklusion att alla tillhör något – medlemskap, delaktighet, omsorg, boende och varande. Inklusion är en process för att minska alla olika slag

Social inklusion kan definieras på många olika sätt; en enkel definition som jag gillar är att samhället är tillgängligt för alla.

av diskriminering, oberoende av kön, social bakgrund, handikapp, etnicitet, språk, kultur och religion.

För att få liv i debatten om de sociala organisationernas push framåt för ett tillgängligt samhälle, kommer jag här med några brasklappar till förslag:

Åtgärd 1: Skapa ett gemensamt forum – INKLUSION

Vi behöver ett samarbetsforum för de finlandssvenska aktörerna inom det sociala området, i stil med Finlandssvenska kompetenscentret, Folkhälsan, Kärkulla, Svenska Handikappförbundet och diverse handikapporganisationer. Vad har dessa gemensamt? Jo, skapandet av större INKLUSION på svenska i det finländska samhället, både gällande serviceproduktion och kompetensutveckling, förenings- och fritidsverksamhet, forskning och utredningsarbete.

Just nu är läget det att alla har sina egna, mer eller mindre formella diskussionsorgan och forum. Orsakerna till detta känner jag inte till på djupet, men om nuläget upplevs splittrat, varför inte göra något åt saken? **Krister Ståhlberg** på Kulturfonden har formulerat liknande tankar i Mentora nr 4-2008. Grundidén är inte att klumpa ihop alla så att gröt och välling blandas - varje aktör har sin specifika profil och mission.

INKLUSION handlar om att bilda gemensam front i intressebevakningsfrågor av social art, t.ex. lagberedningar, riksdagsmotioner, utlåtanden och medverkan i relevanta arbetsgrupper inom ministerierna. SAG-projektet lärde mig att de finansiella och personella resurserna är osymmetriska inom sociala sektorns svenska och tvåspråkiga organisationer. Vad sker om och när finanskrisen slår som hårdast – offentliga sektorn sviktar, tipsmedlen minskar och behoven av social service ökar?

Åtgärd 2: Stärk serviceproduktionen genom lokala partnerskap

Ann-Marie Lindqvist har på uppdrag av FSKC (Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området) genomfört en intressant studie, *Handikappservice i Svenskfinland – en förundersökning*. Som bäst förnyas ju handikappservice-lagen, och från 1.9.2009 får gravt handikappade subjektiv rätt till att ha personliga assistenter.

En av Lindqvists konklusioner gäller bättre samverkan mellan kommunen, serviceproducenterna och brukarna. Lindqvist citerar det nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården, KASTE 2008-2011: ”I ett samhälle med solidariskt ansvar tar flera aktörer del i produktionen av service. Ambitionen är att bygga upp nya offentliga och privata partnerskap samt organisationspartnerskap inom produktionen av service.”

När det gäller partnerskap ser jag här en potentiell konkurrens mellan finlandssvenska serviceproducenter, t.ex. Folkhälsan och Kärkulla. Så borde det inte få vara – tvärtom borde vi längs kusten skapa ett pärlband av lokala serviceenheter inom vård och omsorg på svenska. Men vem skall finansiera detta?

Den stora utmaningen är kommunernas finansieringsförmåga, då finanskrisen minskar kommunernas skattemedel, och det uppstår stora hål i kommunernas kassor. Har vi något att lära oss av Danmark, där man under 2000-talet skapat sk. lokala partnerskap mellan offentlig och tredje sektor? Eller från Sverige, där begreppet social ekonomi slagit rot, och många grundar kooperativ med sociala mål? Framtiden ligger i partnerskapstänkandet – ingen aktör klarar sig helt ensam.

Åtgärd 3: Bredda den juridiska kompetensen

Finlands Svenska Handikappförbund har tillsvidare ett juridiskt ombud, **Ulrica Krook**.

Ombudet är enligt uppgift överbelupen med arbete; uppdrag i form av utredningar, kontaktskapande och remissutlåtanden. Ombudet är alltså ytterst värdefullt för organisationerna, men framtiden är osäker eftersom finansieringen efter RAY inte är helt klar.

Personligen tror jag att vi här har en av de största utmaningarna inom den sociala sektorn på svenska – alltför tunn juridisk kännedom. Lindqvists undersökning visade t.ex. att 18 av 20 förtroendevalda eller anställda ansåg att deras ”... medlemmar inte får tillräcklig information om sina rättigheter.”

Vi borde egentligen ha *tre* juridiska ombud inom det sociala området på svenska – ett, såsom nu för handikappsektorn, ett för äldreomsorgen och äldre frågor, samt ett allmänt juridiskt ombud för den sociala sektorns övriga områden.

Frågan diskuterades informellt på SSC:s strategiseminarium till Tallinn nyligen, och de diskuterande verksamhetsledarna pekade alla på alltför litet tid, bristande juridisk kompetens i ofta komplicerade frågor, och stora behov av juridisk information på fältet. Samma behov påtalade också SAG-projektet med Finansministeriet.

Ett första steg kunde vara att ordna en kurs i juridik inom den sociala sektorn – om kommunal, statlig och EU-lagstiftning. Detta kunde Kommunförbundet, FSKC eller SSC göra, gärna tillsammans. Men vem tar lyra på behoven av fler juridiska ombud, och var finns fyrken? Kunde fonderna bidra med startkapital, medan resten kunde finansieras genom att organisationerna köper dessa juridiska tjänster?

Björn Wallén

Foto: Sebastian Gripenberg

Sommaren 2007 vidtog en tid av större osäkerhet på den globala finansmarknaden med början bland annat i den amerikanska bostadslånemarknaden och den 15 september 2008 gick den amerikanska investeringsbanken Lehman Brothers i konkurs. En finanskris spred sig snabbt över världen och drabbade under hösten även realekonomin.

Finanskrisen

hotar inte på kort sikt

De så kallade "finlandssvenska fonderna och stiftelserna" har liksom andra förvaltare av stora förmögenheter påverkats av den globala ekonomiska nedgången. Eftersom fonderna står för en betydande finansiering av den finlandssvenska kultur- och organisationsvärlden tog Mentora kontakt med Svenska Litteratursällskapets verkställande direktör **Dag Wallgren**, för att diskutera finanskrisens effekter.

Svenska Litteratursällskapet (SLS) äger och förvaltar de fonder som ingår i Svenska Kulturfonden. Ur dessa fonders avkastning ställs årligen en summa till disposition för Svenska Kulturfondens organisation. Alla beslut om priser, stipendier och understöd ur Kulturfondens medel bereds och fattas av Kulturfondens egna organ.

Har krisen redan påverkat SLS och Kulturfondens verksamhet?

– Vi arbetar med en finansieringsmodell som innebär att det finns en ganska lång eftersläpning mellan det att pengarna intjänas och det att pengarna används. Exempelvis finansieras år 2009 med inkomster som intjänades år 2008, vilka i sin tur i huvudsak baserar sig på bolagsvinster som genererades år 2007. Det finns med andra ord en viss fördröjning innan nedgången märks i intjäningen. Å andra

sidan märks uppgången när den sedan kommer, likaså med en viss fördröjning. SLS har i förvaltningen av Kulturfonden förberett sig på detta genom att under de goda åren bilda buffertar. För oss har det hela tiden varit fullkomligt klart att efter goda år så kommer sämre år. Vår strävan är att vi med hjälp av dessa buffertar skall kunna bibehålla den summa SLS ställer till Kulturfonden disposition på ungefär samma nivå som år 2008, och det torde vi klara av under två till tre år.

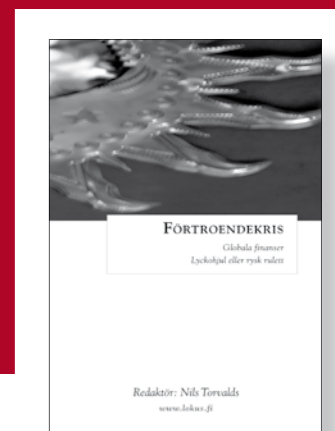
Har den ekonomiska situationen inverkat på Er placeringspolitik?

– SLS håller sig till samma placeringspolitik som tidigare. Denna politik grundar sig framförallt på ett mycket långt perspektiv. Vi ser att allmännyttiga stiftelser och fonder arbetar med ett mycket längre perspektiv än någon annan som sysslar med placeringsverksamhet; längre än privatpersoner och längre än pensionsfonder. Vi eftersträvar en hög totalavkastning och det betyder att vi har mycket aktier. Aktieplaceringar i produktiv verksamhet ger enligt all logik den bästa avkastningen. Variationen i avkastningen, både i direkt avkastning och i värdeförändring kan dock vara större än i andra placeringsalternativ, exempelvis ränteplaceringar eller fastighetsplaceringar. Därmed måste man, då man går in för denna politik, ha en stark med-

Foto: Pia Pettersson

Populär pamflett om finanskrisen

vetenhet om att man under goda år är tvungen att förbereda sig med tanke på sämre tider. Vi vill känna de bolag vi placerar i och vi undviker sådana konstruktioner där man inte intuitivt kan förstå sambandet till det underliggande värdet. Min personliga uppfattning är att en del av finanskrisen kan förklaras med att alltför mycket i ekonomin har styrts av alltför komplicerade instrument där det för placerarna varit dunkelt vad de egentligen har placerat i. Detta har vi inom SLS konsekvent undvikit och med det tänker vi fortsätta!

Fäster ni Er aktivt vid dagliga fluktuationer i förmögenheten?

– Vi följer givetvis noggrant med, men det är inte den mest intressanta mätaren. Mycket viktigare för oss är hur mycket direkt avkastning som placeringarna genererar. Här finns ju ett samband; marknadsvärdet är en indikator på hur den direkta avkastningen kan tänkas utvecklas, förutsatt att aktiemarknaden har rätt. Vi följer noga med volatiliteten i förhållande till marknaden med tanke på huruvida vår riskposition på något sätt är avvikande. Det har den inte varit. De facto har vår avkastning varit något bättre än marknadens i snitt med något lägre risk.

Har det skett förändringar i portföljen?

– Aktieplaceringarnas andel har minskat, men det har i huvudsak berott på att de har sjunkit i värde. Vi har inte sålt ut aktier i det rådande marknadsläget och vi har för avsikt att i något skede öka på aktieinnehavet.

Ett lyckat arrangemang

Wallgren framhåller att den summa som Kulturfonden delar ut inte behöver vara helt identisk med den summa som SLS för det året ställer till fondens disposition.

Det är en ny situation och en svår situation, men inget säger att inte världen skulle återhämta sig.

– Kulturfonden uppgör sin egen budget på basis av vad vi ställer till förfogande, men de kan också flytta pengar från ett år till ett annat. Det är skäl att vara uppmärksam på skillnaden för att undvika missförstånd, säger Wallgren.

– Kulturfonden är ett mycket fungerande arrangemang. SLS fattar beslut om placeringsverksamheten och avgör hur mycket som ställs till Kulturfondens disposition, medan Kulturfondens utdelningsorganisation fattar alla beslut om bidrag och projekt. Om man med ena handen skulle arbeta för att intjäna pengar och med andra ansvara för att dela ut dem skulle situationen vara svårare.

Finns det slutligen något man kan säga om framtiden?

– Krisen motsvarar de förväntningar vi har ansett falla inom det möjliga ramar. Det är en ny situation och en svår situation, men inget säger att inte världen skulle återhämta sig. Mest avgörande med tanke på nästa års utdelning är hur vi efter sommaren ser att läget utvecklas, får de offentliga stimulansåtgärderna de önskade effekterna? För tillfället meddelar bolagen att synligheten är noll och att det är svårt att prognostisera om framtiden, konstaterar Wallgren.

Sebastian Gripenberg

09-6129 0711, sebastian.gripenberg@ssc.fi

Vet du vad begrepp såsom sub prime-lån, hedge-fonder och att "blanka" aktier betyder?

Nähä. Men just dylika begrepp förekommer tämligen frekvent i dagstidningar och i övriga mediernas finansanalyser.

För att råda bot på finansvärldens fikonspråk, och reda ut finanskrisens förlopp, har tankesmedjan Lokus nyligen givit ut en pamflett – skriven av finansexperter, men med hälsosam kritisk attityd och ambition att popularisera – utan att bli populistisk. I boken *Förtroendekris. Globala finanser – Lyckohjul eller rysk rulett* (Lokus 2009) träder finanskrisens stora – och lilla – berättelse fram.

I samband med presskonferensen sade redaktören och initiativtagaren **Nils Torvalds** att denna pamflett är en "unik kulturpolitisk händelse" eftersom man måste gå bakåt ända till 1970-talet för att finna liknande ambitioner att ge ut stridskrifter – på svenska i Finland.

Och tydligen har det funnits en social beställning en dylik pocket-pamflett; nästan alla finlandssvenska dagstidningar har refererat till innehållet, den första upplagan har gått åt som smör i solen, och nätversionen har flitigt laddats ned från www.lokus.fi

I mina ögon är *Förtroendekris* skriven såpass strukturerat att pamfletten lämpar sig bra som studiematerial, t.ex. i en gymnasiekurs eller i en studiecirkel. Fem personer medverkar med olika infallsvinklar, som ändå konvergerar på ett intressant sätt. Jag skall här kort beröra de fem olika bidragen:

● redaktören Nils Torvalds har skrivit ingresskapitlet och, tillsammans med **Kim Lindström**, slutknorren. Vägen in i krisen beskrivs som resultatet av en lång spiral ökade risker i kreditgivning, speciellt i USA. Torvalds, som vid denna tid jobbade

over there som påläst utrikeskorrespondent för YLE, berättar initierat om avregleringar, svaga kontrollmekanismer och misslyckade försök att lösa ett socialpolitiskt problem, låginkomsttagares kreditbehov, med neoliberal finanspolitik.

● pensionerade VD:n för Kvevlax Sparbank, **Sven-Erik Kjellman**, bidrar med en ytterst intressant analys om föregående lama i Finland i början av 90-talet. Bankkrisen slog hårt mot Sparbankerna i Finland (Scab) – utom för de sparbanker som höll sig utanför fusionsivrare och riskspekulanter.

● placeraren och konsulten Kim Lindström har ett 40-årigt perspektiv på skeenden i finansvärlden. Hans logiska resonemang om börskrasch och bankfallisemang pekar mot vidden och djupet på den aktuella krisen: "Aldrig tidigare har vi upplevt tvångsrealisationer av ens tillnärmelsevis samma omfattning."

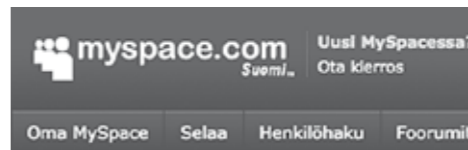
● ex-revisorn, ledarskapskonsulten **Susanne Stenfors** berör en ofta förbisedd sida av finanskrisen – girighet och dåligt ledarskap: "I finansvärlden kommer det alltid att finnas innovatörer som försöker utnyttja kryphål och hitta på kreativa lösningar för att få större vinster." Stenfors efterlyser etiskt ledarskap i kombination med god förvaltning.

I slutpläderingen beskrivs marknadernas totala beroende av det som långt saknas idag – förtroende. Och "...förutsättningen för att skapa allt det här mångfacetterade förtroendet är den öppna diskussionen – det fria ordet. Därför skrev vi den här pamfletten."

Vad betyder alltså sub prime-lån, hedge-fonder och att "blanka" aktier? Det tänker jag inte servera färdigtuggat, läs pamfletten så får du svar!

Björn Wallén

Pamfletten kan beställas GRATIS från SFV:s kansli: **Tankesmedjan Lokus** c/o Svenska folkskolans vänner PB 198 00121 Helsingfors eller laddas ned i pdf-format på webbsidan www.lokus.fi

Internet iS socialt

Internet kryllar av sidor som Facebook, Myspace, Livejournal, X3M community och så många fler. Jag tror inte att någon kan ha missat det faktum, och om någon har det så måste den personen ha levat under en sten de senaste åren. Internet blir större och större hela tiden och det föds fler och fler sociala nätverk där man kan träffa nya människor från alla delar av världen, om man så vill. Och vem vill inte det?

Alla vi människor är sociala varelser och vi har behov av att ha en folkgrupp runt omkring oss, en så kallad flock. Eftersom fler och fler söker sig till Internet finns det större chans att hitta personer som har likadana intressen som en själv. Nuförtiden är det inte lika stor sak att vara populär i verkliga livet som det alltid varit. Det är mycket coolare om du är stor på Internet och känd över hela världen.

Det populäraste sociala nätverket på Internet nuförtiden måste vara Facebook. I januari 2009 hade Facebook över 160 miljoner medlemmar över hela världen. På Facebook kan man själv bestämma om man vill ha sin profil så att alla ser den eller om man bara vill att sina vänner skall se den. Det ger en viss säkerhet och kontroll över vem som kan se det man skriver på sin profil.

Facebook är ett väldigt bra sätt att få sin åsikt hörd. Man kan till exempel skapa en grupp som alla kan bli medlemmar i, om de har samma åsikt som du. För att ta ett exempel så skapades en grupp på Facebook för dem som inte tyckte om att det stod "is" efter ens namn i statusuppdateringslådor (Sven is ...). Detta skapade ett problem för icke-engelsktalande personer som inte ville skriva sin status på engelska (Sven is kokar spagetti.). Till slut lyssnade Facebook på alla de personer som var missnöjda och i november 2007 fick gruppen sin vilja igenom och ordet togs bort. Det är lite samma som när en grupp människor protesterar över någonting på gatorna, men nuförtiden behöver man inte

längre gå och frysa på gatorna utan man bara öppnar Facebook och skapar en grupp medan man sitter bakom sin datorskärm med en varm kopp kaffe.

Fler och fler människor börjar använda Internet som ett sätt att få sin röst hörd och det är ett mycket bra sätt, speciellt om man är tillbakadragen eller blyg. Man behöver inte stå framför en grupp människor och tala för sin idé eller åsikt eftersom man har datorskärmen som skydd. En skyddsmur man kan gömma sig bakom.

För dessa individer är Facebook och andra sociala nätverk en guds gåva eftersom de ger dem en möjlighet att lära känna personer utan att egentligen behöva träffa dem. Och dessutom så är det mycket lättare att träffa en person IRL (In Real Life) när man först träffat den på Internet eftersom man redan känner personen.

Dock så skall man vara lite försiktig när man första gången skall träffa någon som man lärt känna via Internet. Det bästa är om man inte går och träffar någon ensam utan tar med någon, till exempel någon förälder. Dessutom skall man alltid träffas på ett öppet ställe där det finns andra människor. För tyvärr så finns det personer på Internet som säger sig vara något annat än vad de egentligen är.

Men bara för att det finns socialt missanpassade personer på Internet som kan vara farliga för en betyder det inte att alla blyga individer som hellre sitter bakom en datorskärm än är ute i den riktiga världen är farliga. Världen är inte svart och vit, det finns även gråa toner.

Om man vill träffa och lära känna finlandssvenskar så är Radio X3Ms community ett bra ställe att börja på. X3Ms community är Svenskfinlands största community. Där kan man skriva dagbok, chatta med andra människor, kommentera nyheter och lära känna folk. Den 23 Januari 2008 fanns det 25 700 medlemmar.

Livejournal är egentligen en dagbok på Internet. Man kan själv bestämma om man vill skriva inlägget publikt eller om man vill ha det "friends only" och då kan bara de som du lagt till din vänlista läsa inlägget. Man kan även skapa olika grupper och bestämma vilken grupp som kan läsa vilket inlägg. På Livejournal kan man även skapa olika communitys för olika intressen, och då kan man via dem lära känna personer som har samma intressen som man själv.

Myspace var det populäraste sociala nätverket i USA, men i april 2008 så åkte Facebook förbi. Myspace är ett bra sätt för unga och okända musikaliska unga att nå ut till folk för att det går väldigt enkelt att ladda upp egna låtar på sidan. Det är inte ovanligt att ett skivbolag hittar en bra artist via Myspace och denna får ett skivkontrakt.

Bloggen, den offentliga dagboken.

Bloggandet är även ett fenomen som exploderat under de senaste åren. Politiker skaffar blogg på Internet för att nå ut till människor och berätta sina åsikter om saker och ting. Men det är inte bara kändisar och politiker som har bloggar nuförtiden utan vem som helst kan skaffa en blogg och använda den som ett sätt att hålla sina vänner uppdaterade om vad som händer i ens liv. Då behöver man inte upprepa samma sak åt alla vänner eftersom de redan har läst det. Man kan antingen ha den som en dagbok av något slag eller sedan blogga om ett visst ämne. Det finns modeblog-

Bli inte överraskad om du en dag får en vänförfrågan av din mamma på Facebook.

gar, fotobloggar, matbloggar, politikbloggar och en massa mer. Bloggar blir även ett sorts socialt nätverk eftersom man börjar följa andra bloggar som man tycker om och så lär man känna personer som skriver bloggar. Man har ju någonting gemensamt, man tycker om att skriva.

Det finns även de som är mycket sociala, tycker om att prata med människor och har ett intresse i filmandet då kan de börja med att vlogging (en förkortning av videobloggning alltså videobloggande.). Det kan man till exempel göra på Youtube. Vlogging blir hela tiden populärare. De finns massor av personer som har en massa prenumeranter som troligen följer deras vloggar entusiastiskt. Om man är väldigt duktig så finns det möjlighet att kunna tjäna pengar på det. Idéen med videobloggande är ju i stort sätt samma som med vanliga skriftliga bloggar utom att de sköts genom att prata inför en kamera istället för att skriva det i en blogg. Detta har öppnat en helt ny värld där det snart inte alls är konstigt att någon plötsligt tar fram en kamera och börjar prata till den mitt på gatan. Dock är detta lite mer vanligt i USA och andra engelsktalande länder, men kanske även detta kommer till vårt lilla land i något skede, så som allt annat.

Man söker inte bara vänner utan det finns även de som söker förhållanden på Internet. Långdistansförhållanden är inte alls ovanliga och det att man har en pojkvän/flickvän som man träffat via sociala nätverk på Internet blir allt vanligare hela tiden. När fler och fler börjar sitta framför en dator dagarna i enda så finns det fler att träffa via Internet.

Det är inte bara unga som använder Facebook eller andra sociala nätverk. Det finns personer i alla olika åldrar. Bli inte överraskad om du en dag får en vänförfrågan av din mamma på Facebook.

Emma Forss
praktikant, ungdomsverkstaden SVEPS

Andra generationens ekonomiskt utslagna

Med stora förvånade ögon ser hon på mig som om hon inte riktigt själv tror att hon verkligen hört det jag just sagt. ”Jo, jag sade att jag tycker om att betala räkningar. Det är faktiskt riktigt roligt”. Jag syftar förstås på den månatliga proceduren när det jag inhandlat, åtnjutit, förbrukat och upplevt ska ersättas med hjälp av förvärvsinkomsten. Det här är en främmande värld för henne som jag just då samtalar med och jag förväntar mig inte heller att hon i detalj ska förstå den tillfredsställelse det kan ge - det faktum att man klarar av att betala sina räkningar. Alla kan ju inte det och även för mig personligen slog den förra lågkonjunkturen i detta land ett hårt slag mot min egen och min familjs ekonomi. Jag hoppas innerligt att jag slipper befinna mig i den situationen igen, att inte själv kunna betala mina räkningar.

Vi kan kalla henne Mia, men hon heter inte så, den unga dam jag just denna förmiddag sitter och sorterar ovälkommen post tillsammans med. Högen av vita öppnade kuvert är ansenlig och med förvånansvärd beslutsamhet öppnar hon dem ett efter ett. Vore jag i hennes situation hade ängesten redan i ett tidigt skede lagt sig som ett grått täcke över humöret, för inuti varje öppnat kuvert döljer sig en ny skuld, ett nytt krav på en ny återbetalning. Pengar hon inte har. Pengar hon just nu inte heller riktigt klarar av att införtjäna eftersom livet runtomkring är ett sådant kaos att en anställning med hygglig lön ännu känns rätt långt borta.

”Förbannade pika-vippin!” Det handlar alltså om vip-lån. Mindre summor pengar du kan låna via ett enkelt sms från

din mobiltelefon och fem minuter senare har du pengarna på ditt bankkonto. Pengar enkla att låna, enkla att använda och att i ett nafs göra sig av med. De enskilda små lånen känns nästan inte alls innan de en längre tid samlats på hög och indrivningsfirman kontaktats och kanske också tingsrätten.

Den snabba tillfredsställelsen vi idag kräver är en verklig lyxfälla. Har du inte kontanter på fickan kan du beställa pizza via din telefon, räkningen kommer senare. Småpengar kan tyckas, javisst, men då lånegivaren knappt bekymrar sig om att kontrollera låntagarens creditsituation finns ingen annan än du själv som kan avgöra hur många pizzor du har råd med. Pizzor eller mobiltelefoner, kameror, stereoanläggningar, märkeskläder, rockkonserter, partyn ... Även om din ekonomi inte tillåter några som helst utsvävningar vill du ha det som andra har och hänga med i det som andra gör. Så resonerar de flesta ungdomar.

Pengar är något man endera har eller inte har. För en del av de ungdomar jag genom mitt jobb kommer i kontakt med är detta ”att ha pengar” inte nödvändigtvis detsamma som att man förtjänat dem genom hederligt arbete, ändå är det endast en liten bråkdel som skaffar sig medel genom kriminell verksamhet. Istället lånar man av varandra eller av släktingar och skuldsätter sig genom vip-lån, utöver de bidrag man lyfter som arbetssökande, studerande eller utkomststödstagare hos socialen. De band som bildas kompisar emellan där den ena alltid är skyldig den andra något och vice versa är allt annat än sunda. En dålig kompis blir således den som inte klarar av att återbetala det han eller hon är skyldig någon annan.

Foto: Annika Paananen-Bergvik

En sådan ”skuld” kan sedan inkrävas på många andra sätt än genom kontanter. Ibland handlar det om sex, andra gånger om tillgång till någon förälders medicinskåp...

Nå, varför väljer man då inte att bege sig ut i arbetslivet istället? Regelbundet få sin lön på kontot och göra sig av med eventuella vip-lån etc.? Jo, det kanske man gör om det inom ens familj finns, eller funnits, förebilder som försörjt sig själva genom att gå till befintlig arbetsplats och där utföra de sysslor som förväntats av en. De ungdomar, vars föräldrar slogs ut av recessionen under tidigt nittital, utgör idag en betydande del av vår tids unga vuxna. Bland dem finns individer vars föräldrar aldrig någonsin återhämtat sig varken ekonomiskt eller socialt och därmed är risken överhängande att barnen i sin tur blir det vi kallar andra generationens bidragstagare. I värsta fall blir då den kompetens som värderas högst inom familjen huruvida man långsiktigt lyckas parera förväntningarna på aktivitet i förhållande till arbetsmarknaden med det ekonomiska stöd som erbjuds - och bör erbjudas - varje medborgare i en tillfällig ekonomisk

krissituation. Att vara bidragstagare är något man behärskar till fullo, medan arbetsmarknaden ter sig som en både främmande och skrämmande arena. Samtidigt blir det ekonomiska stöd stat och kommun erbjuder, istället för en tillfällig resurs tänkt som en kortsiktig nödlösning, ens enda kontinuerliga inkomst under årtionden.

”Pappa, vad får jag om jag hämtar in några korgar ved till kakelugnen?” frågar min elvaårige son samma kväll. De båda herrarna rådgör ett tag och kommer slutligen fram till storleken på den ersättning arbetsinsatsen kunde tänkas vara värd. Jag anser att en hel del av hushållsarbetet hemma ska skötas gemensamt, men ibland tror jag det är nödvändigt att ta de små tillfallen iakt när ekonomisk fostran kan ges. Och nej, någon sedvanlig veckopeng som utbetalas per automatik har aldrig förekommit hos oss. Inte har barnet hittills lidit någon ekonomisk nöd trots det!

Annika Paananen-Bergvik
socialhandledare, Resurscentret Föregångarna

*Kom igen nu Finska staten
och Ålands landskapsregering,
inse nyttan av vad den tredje sektorn kan ge.*

Ålands

föreningar får Jackpott från PAF 2009

Trots att allt som gäller de statliga finanserna till Åland skärs ner massor så får föreningarna mera pengar än någonsin av guldkalven PAF.

Underskottet i landskapets budget för 2009 ligger beräknat på ca 30 miljoner euro. Den klumpsumma som väntas från riket är märkbart minskad och finansministeriet har ännu inte gett slutgiltiga besked för vad som komma skall fast året redan avverkat två av sina 12 månader.

Dåliga stadsfinanser heter det officiellt, men inte tror jag veckopengen från riket höjs något extra då de i finska ögon sett bändiga ålänningarna för en gångs skull kräver något, jämte statsmakten! Vi kräver talerätt i EU och vi envisas med att PAF skall få fortsätta erbjuda internetspel för alla finska medborgare.

Den som går in på PAF:s internetsida ser att väldigt många av vinnarna bor i fastlandet vilket förmodligen bara är en tillfällighet, men lite kul samtidigt. De spelande finländarna vill nog säkert fortsätta använda en av de internationellt sett kanske spelvänligaste webbcasinon som finns. Tack vare stora inkomster via PAF lever föreningarna bättre år på Åland just nu än någonsin och kunde leva hur lyxigt som helst, men inte bara föreningslivet skall ha del av "pafkakan".

Åren 1984–1991 tjänade finska staten storkovan på att ge ut åländska frimärken. År 1991 tog landskapet över försäljningen och tillverkningen/utformningen, inkomsterna har sedan dess minskat generellt från frimärksförsäljningen. Det som tidigare var en större del av budgeten för posten

Åland, har blivit något mindre betydlig. Jag gissar att det blir tvärtom den här gången om den finska staten sänder PAF utanför sina gränser så går nog spelarna till nya internationella webbsidor. Och därmed förlorar Finland även de skatteintäkter PAF:s verksamhet ger Finland just nu! Men inte kan man väl begära sådant logiskt tänkande från någon då prestige och närmast envishet verkar råda i frågan?!

All föreningsverksamhet får inte PAF-stöd. Ålands bildningsförbund och andra föreningar och förbund vars verksamhet finansieras under eget moment i landskapsbudgeten, får inte söka PAF-pengar utan får snällt vända sig till EU-projekt, där alla som söker långtifrån beviljas projektbidrag. Eller ett säkrare kort, de finlandsvenska fonderna.

Som ordförande och samtidigt ideellt arbetande verksamhetsledare, som åren 2004–06 byggde upp *Ålands bildningsförbund* ÅBF, kan jag säga att inte ens år 2009 går det ihop utan fondstöd från fastlandet. Detta trots att våra anslag ökat från 19.052 euro år 2004 till 35.000 euro 2009. Att det "statliga" åländska stödet ökat i dessa tider måste ses som ett av världens underverk, det 8de, då allting annat under budgetmomenten i LR:s budget skärs ner, minst med 2 % i alla fall och övriga mera. Jag kan inget annat än att ödmjukt tolka vår ökning som att den fria bildningen fått anhängare i maktleden, som inser vikten av den tredje sektorns existens.

ÅBF delade i fjol ut 11.000 euro direkt vidare av de 32.000 vi fick från *Landsbygdsriksdagen* LR till våra medlemmars verksamhet i ekonomiskt stöd. Samt studiecirkelstöd och för allmänna föreläsningar. De 32.000 LR investerade i ÅBF i

fjol kanske var den bästa investeringen någonsin? Det gav ca 1.100 h undervisning för ca 550 olika ålänningar och via ÅBF:s verksamhet inköptes det tjänster, hotellrum m.m. i landskapet för över 70.000 euro samt skapades flera, korta men dock, arbetstillfällen. Hade inte de fastländska fonderna bidragit med ca 50.000 i direkta bidrag inbetalda på kontot och ca 30.000 till för Landsbygdsriksdagen genom att agera faktureringsadress, hade inte ens en person kunnat vara anställd som nu och utföra allt detta.

Vad jag vill säga, kombinationen av många bäckar små gör föreningen/förbunden levande. Jag har räknat ut att närmare 30 % av min arbetstid berör jakten på pengar. Allt från förfrågan och ansökan till redovisning och uppföljning. Den dag myndigheterna inser styrkan i föreningarna och förbunden och återtar rollen som huvudfinansiärer så kommer utvecklingen att ta fart.

Jag har alltid jämfört, och kommer alltid att jämföra, inköpet av ett enda jaktplan för 100 miljoner dollar med vad de pengarna skulle göra för Finlands föreningar. Jo, jag är för försvaret av hela Finland och jag är för inköpen av det försvaret behöver, men ett jaktplan mera eller mindre? Kom igen nu Finska staten och Ålands landskapsregering, inse nyttan av vad den tredje sektorn kan ge. Ge den tredje sektorn skäligt med pengar, spela inte svälta räv med den enda riktigt styrkan, den fria viljan.

Mikael Erickson

Fyrkfilosofierande föreningsmänniska på Åland.
m.erickson.frimarksaml@aland.net

Hur skall ett projekt vara för att få bidrag? Det är svårt att sätta en mall för hur "Det Perfekta Projektet" ser ut. Faktorer som påverkar är vem som söker bidrag, från vem och när. Hur går man till väga då man vill skriva en attraktiv ansökan? Och hur vet man vem man kan ansöka om medel av? FYRK fungerar som en vägvisare.

Fyrk finns?

Som nyanställd på Svenska studiecentralen 2002 landade det en hög arbetsuppgift på mitt bord, varav ett handlade om att skriva en projektansökan och göra upp en budget för samma ändamål. Det var en utmaning, som senare blev en del av vardagen.

Var än du rör dig i organisationsvärlden idag, kommer *det* i något skede på tal. Har ni redan fått besked, när kan vi gå vidare med våra planer, hur är det med redovisningar och så vidare. Det alla talar om är fyrken. Penningar. Slantar. Sedlar. Mynt. Kosing. Cash. Stålar. Pekunier. Helt enkelt pengar. Ytligt? Eventuellt – men samtidigt en förutsättning för att kunna bedriva den verksamhet man erbjuder och står för.

Det var år 2003 då Föreningen Luckan r.f. i Helsingfors med Greta Storlund i spetsen, insåg att det behövs en gemensam satsning på information om alla dessa stipendier och understöd som finns till vårt förfogande. Resultatet blev en elektronisk databas på svenska vid namnet FYRK, som också är namnet på ett mynt från 1400-talet. Stipendiejungeln är fortfarande djup och tät, men med hjälp av FYRK, kan man få hjälp med att orientera sig fram.

Trots FYRK, får Luckans personal kontinuerligt förfrågningar om stipendier och framförallt ansökningsförfarandet. Kunderna efterlyser personlig handledning i ansökningskrivandet, som verkligen kan klassas som en konstform i sig. Det många går och grubblar på är, hur skriva en bra ansökan för att kunna finansiera sina idéer.

FYRK riktar sig till enskilda personer, föreningar och samfund, läroanstalter, kulturinstitutioner m.fl. FYRK ger infor-

mation om ca 160 privata fonder och stiftelser (i huvudsak de svenska i Finland), statliga stipendier och understöd, nordiska stödformer och EU-finansiering. Du kan göra sökningar enligt målgrupp (sökande), ansökningstid och verksamhetsområde (som understöd söks för). FYRK har utarbetats av Luckan i Helsingfors med finansiering från Svenska Kulturfonden. På Luckan idag, är det **Karl Norrbom**, som bär huvudansvaret över webbtjänsten.

Varför FYRK?

- En föregångare till FYRK var Svenska kulturfondens tryckta broschyr, som gavs ut årligen fram tills 2002. Eftersom tekniken tillät förnyelse och behovet av snabbare uppdateringar av posterna än årligen behövdes initierade Greta Storlund idén att Luckan i Helsingfors skulle skapa en databas över alla de fonder och stiftelser i Finland som riktas främst mot den svenskspråkiga befolkningen - något som inte funnits tidigare.

Hur många besökare har FYRK per år?

- Omkring 40 000 besöker FYRK per år.

Hur skulle du vilja utveckla tjänsten?

- Under våren 2009 får FYRK ett nytt ansikte, samt en administrationsuppdatering som gör det lättare för administratörer och användare att hitta i katalogen.

Besök FYRK på adressen: www.fyrk.luckan.fi

Text och foto: Frida Westerback

Tips för dig som skriver ansökningar

Målsättningar kan ibland vara svåra att formulera, dock är det viktigt att reservera tid för dessa – eftersom de utgör en avgörande del av projektverksamhet och är ofta ansökningars centrala och kanske viktigaste del. SMART-formeln kan vara till hjälp, då man planerar ett nytt projekt. Alla mål måste inte uppfylla Smart-formeln, men den kan användas som ett mätinstrument.

SMART – en formel för målformulering

Specifikt. Inget babbel eller flum, utan rakt på sak.

Mätbart. Om målet är ett resultat vi vill uppnå, måste man kunna mäta det. Då blir en formulering som "att stärka ungas självförtroende" för otydligt, det går inte att mäta.

Accepterat. Målen bör ligga i linje med bidragsgivarens och den egna organisationens mål. För er organisations del blir det lättare att genomföra om aktiva medlemmar, styrelseledamöter och övrig personal delar projektets visioner.

Realistiskt. Det skall vara möjligt att uppnå.

Tidsbestämt/Tillstånd. Ange alltid ett datum då målen skall vara uppfyllda. "Den 6 juni har tio personer varit på utbyte i Belgrad" istället för "vi kommer att genomföra ett utbyte under projektets gång".

(En utvidgad version är SMARTA där det sista A:et står för att målen skall vara Avgränsade).

Lena Hammarbäck

Tema: finanskris

Finanskrisen visualiserad

Bloggen [wallstats.com](http://www.wallstats.com) kommenterar och beskriver aktuella händelser och fenomen visuellt.

www.wallstats.com/blog/a-visual-guide-to-the-financial-crisis/

Islands öde

Få länders ekonomi är lika kaotiska som Islands, skriver **Erkki Tuomioja** på sin blogg.

www.tuomioja.org

Krisen hotar Europa

Daniel Korski skriver på **European Council on Foreign Relations** blogg att finanskrisen sätter solidariteten mellan EU-länderna på prov och till och med kan hota hela det europeiska projektet.

http://ecfr.eu/content/entry/commentary_financial_crisis_eu_foreign_policy_korski/

Finns det hopp?

Carl Bildt kommenterar kort aktuella ekonomiska siffror på sin blogg "Alla dessa dagar".

<http://carlbildt.wordpress.com/>

Foto: Pia Pettersson

24.4.2009

Kursdag om Nya sociala media

Nya sociala media (Facebook, Skype, Google etc.) behandlas ur ett pedagogiskt perspektiv på en kursdag fredag **24.4 kl. 9-15** på SSC, Nylandsgatan 17. Kursledare är filosofen **Kim Wikström** som ger tips, idéer och praktiska exempel. Kursavgift 25 euro inkl. kaffe, max 12 deltagare. Anmälningar till studiecentralen@ssc.fi Kursdagen hålls även i Vasa i maj månad - kontakta SSC:s regionkansli i Österbotten.

28.4 2009

Medborgarforum om klimatfrågor

SSC arrangerar i samarbete med Gröna Bildningsförbundet/VISIO och Pohjola-Norden ett tvåspråkigt klimatforum, *Inför Köpenhamn - Finlands och Nordens ansvar* tisdag **28.4 kl 14-18** på Pikku Parlamentti i Helsingfors. Inledare bl.a. miljöminister **Paula Lehtomäki**. Anmälningar till VISIO, visio@visi.fi

6.5.2009

Webbstrategi för organisationer

Webbstrategi för organisationer arrangeras onsdag 6.5 kl. 13 i SFV-salen, Nylandsgatan 17 D. Medverkande bl.a. **Kim Wikström** och Kulturhuset. Med enbart en statisk webbsida kommer man inte mera så långt. Lär dig komponenter för webbstrategiutveckling! Kursen är avgiftsfri. Anmälningar till studiecentralen@ssc.fi

29.9 2009

Konstruktiva konflikter

30.9 2009

1.10 2009

Ett seminarium med psykologen och organisationskonsulten **Lena Hammarbäck** om hur du, din chef och dina arbetskamrater kan hantera konflikter på arbetet. Dåliga kontakter med chefer och arbetskamrater är en stor stressfaktor i arbetslivet. Olösta konflikter gör att vi tappar energi och entusiasm, håller tillbaka idéer och information. Konflikter blir lättare att hantera om vi lär oss förstå hur de uppstår och varför. Då försvinner också rädslan för vad konflikten kan föra med sig. Vilken strategi har du? Kan konflikter vara konstruktiva? Kan man lösa konflikter så att alla parter känner sig som vinnare? **29.9 i Åbo, 30.9 i Helsingfors och 1.10 i Vasa.**

Ur innehållet:

Hur kan konflikter förstås? När bråkar vi på arbetet och om vad? Vad är en konstruktiv konflikt- när konflikten destruktiv? Användbara verktyg och strategier för konflikthantering. Konstruktiva sätt att förebygga destruktiva konflikter.

Om Lena Hammarbäck

Lena Hammarbäck är utbildad psykolog och organisationskonsult. Hon arbetar med organisations-, ledar- och grupputveckling, psykosociala arbetsmiljöfrågor samt problem och krishantering. Hon har även skrivit utbildningsmaterial och artiklar om arbetslivets frågor.

Konkreta projekt får pengar

När jag nu som "glad pensionär" ser tillbaka på min aktiva arbetsperiod som teaterkonsult på Finlands Svenska Ungdomsförbund, kan jag konstatera hur mycket och hur många fina minnen mitt arbete gav mig. Jag tänker inte med tacksamhet enbart på alla personkontakter jag knutit i vårt eget land under åren, utan jag tänker också på alla mina nordiska kontakter som jag knutit under mina många resor.

Resorna har anknutit till mitt jobb inom amatörteatern och dem har jag kunnat göra med bidrag från våra finlandssvenska fonder. Många av resorna har gått till internationella amatörteaterfestivaler. Detta har jag ansett mycket viktigt, eftersom man på så vis kan kolla upp trenden för scenkonsten på amatörscener. Detta har tydligen även beslutsfattarna inom fondernas utdelning ansett, eftersom jag inte kan påminna mig om ett negativt svar.

Det som är viktigt är att komma ihåg är att söka i god tid. Jag råkade en gång ut för att det positiva svaret kom för sent, men då kunde jag se framåt och fick tillstånd att överföra bidraget till ett senare teaterevenemang. Vad jag minns, blev denna ansökan inlämnad för nära sommaren och semester-tider.

Förutom till amatörteaterfestivaler, fick jag bidrag till resor där jag planerat in flere teaterföreställningar på professionella scener. Även här ansåg jag det gagna mitt jobb, genom att med

"läsglasögon" på se aktivt, ta lärdom och intryck samt eventuellt hitta något nytt man kunde föra med sig hem. Man skall komma ihåg att man lär sig av allting, man kan inse att något är bra, men en lika stor lärdom kan man ta av att så här skall det inte göras.

De fonder jag sökte från är de vi alla känner till: Svenska kulturfonden, Konstsamfundet och Svenska Folkskolans Vänner. Det finns säkert många andra man kan söka från, till exempel bilaterala fonder för samarbete mellan de nordiska länderna. Med goda motiveringar kan man nog lyckas.

Det viktiga är att ha ett bra konkret projekt, förbereda det väl, ta reda på alla fakta om det eventuella evenemanget. De flesta blanketter kan man numera hitta på nätet. Se till att ha bilagor som upplyser om evenemanget. Kom också ihåg att göra en bra rapport, det uppskattas och noteras. Sålunda kan man komma igen med nya ansökningar till kommande projekt.

Jag vill uppmana alla att resa ut i Norden, i Europa och till andra kontingenter för att ta lärdom och hämta nya erfarenheter, nya vinklingar och friska vindar till vårt finlandssvenska kulturliv.

Carola Selenius